

БУКВАЛЬНИЙ – БУКВАЛІСТСЬКИЙ

Одні автори вживають прикметник *буквальний*, інші – *буквалістський* чи навіть *буквалістичний* зі значенням ‘створений за зразком будови відповідного слова чи словосполучення іншої мови, точний за формою, дослівний’. Чи можна використовувати всі ці прикметники в українській мові? Ні, не можна. Суперечить нормі *буквалістичний*, утворений подібно до російського *буквалістический*. Два інші прикметники розрізняються відтінками свого спільного значення та стилістичним забарвленням: *буквальний* означає “точний за формою, дослівний” і уживаний тоді, коли таку точність потрібно просто констатувати, а не оцінювати; *буквалістський* за значенням тісно пов’язаний із негативно забарвленим словом *буквалізм*, що виражає формальне слідування чому-небудь, сліпе копіювання оригіналу, тому він доречний там, де треба негативно оцінити дотримання зовнішньої форми в чомусь на шкоду суті.

Отже, значення відповідності чого-небудь оригіналові за формою прикметник *буквальний* передає нейтрально, а *буквалістський* – негативно.

Катерина Городенська

ВИКОРИСТОВУВАТИ – ВЖИВАТИ

У підручниках з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів можна прочитати такі настанови і завдання: *Правильно використовуйте наведені слова!; Для зв’язку речень у тексті використовуємо такі слова: тоді, спочатку, потім, цей, ці, він, вона, вони.*

Слово *використовувати* має значення «застосовувати, вживати що-небудь з користю, користуватися чимсь!» (СУМ, Т. II). *Використовують папір, фарби, землю, природні копалини, камінь, силу* тощо, тобто все те, від чого можна отримати певну користь, напр.: *О, хитра се штука, той князь! Використовувати силу чоловіка, висати його, мов спілу вишню, а кістку кинути геть!* (І. Франко); *Шістдесят п’ять*